

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kábrtovou ve věci

žalobce: **D. D.**
zastoupen Mgr. Jitkou Uhlířovou, advokátkou
AK se sídlem 500 04 Hradec Králové, Pražská 13

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
pracoviště Hradec Králové
Slezská 839, 502 00 Hradec Králové

o žalobě proti rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 3. 2. 2021, čj. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 3. 2. 2021, čj. X, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna zaplati žalobci k rukám zástupkyně náhradu nákladů řízení ve výši 3 900 Kč, a to do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaná rozhodnutím o námitkách ze dne 3. 2. 2021 zamítla námitky žalobce, směřující proti rozhodnutí orgánu I. stupně ze dne 20. 10. 2020, čj. X, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“). Dle posudku Okresní správy sociálního

zabezpečení v Hradci Králové (dále jen „OSSZ“) ze dne 8. 10. 2020 není žalobce invalidní, neboť jeho pracovní schopnost poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pouze o 30 %.

2. Žalovaná přezkoumala v námitkovém řízení zdravotní stav žalobce a dospěla k obdobnému posudkovému závěru. Rozhodla proto o zamítnutí námitek žalobce a potvrdila správnost rozhodnutí orgánu I. stupně.

II. Žalobní argumentace

3. Žaloba poukázala na to, že u žalobce bylo hodnoceno jeho mentální postižení jako lehké, tedy s mírou poklesu pracovní schopnosti 10 – 20 %, s tím, že mentální retardace je situace, patrná již v ranném věku dítěte, takže pokud by bylo postižení závažnější, bylo by pojištěnci doporučeno navštěvovat speciální školu. Takové závěry pak byly podpořeny sdělením ošetřujícího pediatra, který uvedl, že žalobce nemá založen žádný doklad o psychologické či psychiatrické léčbě, i on však uvedl, že má žalobce snížený intelekt a že byl v péči pedagogicko-psychologické poradny.
4. Tam byl žalobce poprvé vyšetřován ve věku 6 let a 9 měsíců, tedy v r. 2009, školní docházka mu byla odložena z důvodu nevyzrálosti a logopedických potíží. Tyto skutečnosti jsou patrné ze Zprávy pedagogicko-psychologické poradny ze dne 7. 2. 2012. Z ní vyplývá i skutečnost, že ve věku 9 let byl žalobce žákem teprve 2. třídy základní školy a je zde konstatováno doporučení, aby s ohledem na mentální výkonnost v pásmu lehké mentální retardace byl přeřazen do praktické školy či aby bylo další vzdělávání řešeno pomocí RVP ZV-LMP.
5. Matka posuzovaného však s doporučením nesouhlasila, nechtěla, aby syn měnil školní kolektiv a vzdělávací ústav – ZŠ. Byla názoru, že synovi více prospěje pobyt mezi vrstevníky s vyšší intelektuální úrovní, tedy prakticky zastávala myšlenku inkluze v době, kdy k ní masivně nedocházelo. Takové stanovisko by nebylo reálné bez podpory školy, především třídních učitelek, a to jak na prvním, tak i druhém stupni základní školy. Tato skutečnost je patrná ze zprávy poradny z 3. 6. 2019, která konstatovala, že „žalobci všichni učitelé vycházeli vstříc a přistupovali k němu maximálně individuálně“.
6. Ze studijních výsledků žalobce na druhém stupni ZŠ, kdy byl ve stěžejních předmětech většinou hodnocen známkou „dostatečně“, bylo patrné, že v průběhu 9. ročníku bylo nezbytné zaměřit se na výběr dalšího vzdělávání za pomoci pedagogicko-psychologické poradny. Bylo doporučeno zařazení do třídy dle § 16 odst. 9 školského zákona. Žalobce ukončil školní docházku v r. 2019 a nastoupil do učebního oboru potravinářská výroba – cukrářské práce Střední školy profesní přípravy v Hradci Králové.
7. Až nástupem do jiného školního kolektivu a vzdělávacího ústavu se pak projevila nedostatečnost v oblasti intelektu, jak plyne z psychologických a psychiatrických vyšetření z průběhu druhého pololetí prvního ročníku této školy. Tyto pak byly podkladem pro žádost o invalidní důchod, když na základní škole byl vnímán dlouhodobě jako žák se speciálními potřebami. Žalobce nebyl schopen zvládat výuku v daném oboru SŠ, a to ani po stránce technologické, ani motorické, od 1. 2. 2020 mu tak byla povolena změna oboru, a to provozní služby – práce ve službách a domácnostech.
8. Žalobce vnímal tuto změnu jako své selhání, začal trpět psychickými problémy a matka s ním proto absolvovala psychologické a psychiatrické vyšetření, a to v březnu a květnu 2020. Zde pak byly konstatovány závěry, na jejichž základě byla podána žádost o

invalidní důchod. Ve zprávě ze dne 24. 3. 2020 je konstatováno, že aktuální stav posuzovaného je důsledkem dlouhodobého přetěžování, kdy ambice žalobce a okolní nároky kolidovaly s jeho osobními předpoklady, z čehož je patrné, že vyššího výkonu, než jaký podával žalobce na základní škole, není schopen.

9. Závěry doložených zpráv dle žaloby potvrzují, že porucha osobnosti je u žalobce neměnná a nelze mu proto přičítat k tíži, že s pomocí rodiny a ZŠ tuto absolvoval bez toho, že by jej jeho inteligenční potenciál zásadně omezoval, neboť by tak jeho snaha o zařazení do normální společnosti byla znevýhodněním oproti jiným dětem se speciálními potřebami, které absolvují speciální školu již na základním stupni, vč. žádosti o přiznání dávek státní sociální podpory. Jeho pokles pracovní schopnosti odpovídá 70 %, je patrný z lékařských zpráv, popisujících nevyzrálou osobnost, odstup od reality, infantilní reakce a sociální a emoční vývoj, nepřekračující výkonnost maximálně 14 letého dítěte. Ze zpráv plyne, že kapacita rozpoznávacích a ovládacích schopností zůstane trvale snížena, čímž žalobce je a bude závislý na vedení a sociální ochraně druhé osoby. Matka žalobce řešila situaci s pedagogicko-psychologickou poradnou, na ošetřujícího pediatra se proto s uvedenými problémy neobracela, na ZŠ na žalobce vyšší nároky nebyly kladeny. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který je neměnný, probíhá u Okresního soudu v Hradci Králové řízení o svéprávnosti a opatrovnictví žalobce. Na základě všech uvedených informací je žalobce přesvědčen, že rozhodnutí žalované není správné a souladné se zákonem a navrhuje jeho zrušení.

III. Jednání krajského soudu

10. Krajský soud nařídil na den 23. 8. 2021 jednání, v jehož rámci konstatoval znění posudku Posudkové komise Ministerstva práce a soc. věcí v Hradci Králové (dále jen „PK MPSV“), který byl vyžádán na základě § 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, kde je uvedeno, že zdravotní stav a pracovní schopnost pro účely přezkumného řízení soudního posuzuje MPSV prostřednictvím posudkových komisí.
11. Posudek byl vypracován dne 13. 7. 2021, komise měla k dispozici veškerou zdravotní dokumentaci žalobce, těžila pak především z psychologických a psychiatrických vyšetření zdravotního stavu žalobce z průběhu r. 2020. PK v diagnostickém souhrnu uvedla, že u žalobce se jedná o dolní hranici lehké mentální retardace, poruchu osobnosti se závislými, úzkostnými a emočně nestabilními rysy, poruchu přizpůsobení a poruchu pozornosti a aktivity. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu PK označila lehkou mentální retardaci, odpovídající kap. V, pol. 8, písm. b) vyhlášky č. 359/2009 Sb., a zde pak míře poklesu pracovní schopnosti ve výši 45 %. Vzhledem k charakteru a tíži základního onemocnění byla volena hodnota procentního rozpětí při horní hranici, s ohledem na doprovázející onemocnění pak PK využila i možnosti 10-ti procentního navýšení dle § 3 cit. vyhlášky, a to na celkových 55 %. PK uvedla, že žalobce je schopen výkonu výdělečné činnosti s podstatně menšími nároky na tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti, s podstatně menšími nároky na kvalifikaci a v menším rozsahu i intenzitě.
12. PK zaznamenala, že s žalobcem byl proveden klinický pohovor odborným lékařem z oboru psychiatrie, stanoveno IQ 50, u žalobce vyplývá narušení adaptivního chování, značně snížená úroveň sociálních dovedností, má náhled, ale snížené ovládací a rozpoznávací schopnosti, výkon některých denních aktivit omezen. Porucha intelektu je zhoršena doprovodnými výraznými úzkostnými rysy (agorafobie), i regresí do

infantilního chování. Při zařazení do výuky na základní škole nároky výuky nezvládal, ale základní vzdělání dokončil i se špatným prospěchem, učební obor již nezvládl pro mentální schopnosti i pohybové omezení.

13. V posudku pak posudková komise uvedla i to, že předložené nálezy, nesoucí datum po datu vydání napadeného rozhodnutí sice vzala v úvahu, nicméně případnou jimi uváděnou progresi nemohla plně hodnotit, neboť takové skutečnosti lze uplatnit pouze v novém řízení.
14. Při jednání soudu pak zástupkyně žalobce uvedla, že žalobce je přesvědčen o tom, že jeho zdravotní stav odpovídá invaliditě III. stupně, je však pravdou, že se jedná o nové zprávy, které případně uplatní v novém řízení. S ohledem na podkladový posudek PK pak navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí žalované a vrácení věci k dalšímu řízení, na náhradu nákladů řízení účtuje odměnu právního zastoupení, spočívající ve 3 úkonech právní služby. Pověřená pracovnice žalované s ohledem na znění posudku PK ponechala rozhodnutí ve věci na úvaze soudu.

IV. Posouzení věci krajským soudem

15. Soud přezkoumal napadený výrok rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – s.ř.s.), ve svém rozhodnutí soud vyšel ze skutkového a právního stavu výše zjištěného (§ 77 odst. 2 s.ř.s.).
16. V ustanovení § 39 ZDP je v odst. 1 uvedeno, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. V odst. 2 se pak uvádí, že jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla
 - a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
 - b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
 - c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

V odst. 3 je uvedeno, že pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Odst. 4 tohoto ustanovení pak upravuje určování poklesu pracovní schopnosti, při němž se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu,

- a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost,
- b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav,
- c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován,
- d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával,
- e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %,

- f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.

Další odstavce tohoto ustanovení pak upravují to, že za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí, za stabilizovaný zdravotní stav se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení. Pojištěnec je pak adaptován na své zdravotní postižení, jestliže nabyt, popřípadě znovu nabyt schopnosti a dovednosti, které mu spolu se zachovanými tělesnými, smyslovými a duševními schopnostmi umožňují vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti. Procentní míra poklesu pracovní schopnosti se určuje v celých číslech.

17. Krajský soud je po projednání a přezkoumání věci přesvědčen, že Posudková komise MPSV v Hradci Králové vzala v potaz veškeré podkladové zprávy o zdravotním stavu žalobce. Ze shrnutí Ambulance dětské a dorostové psychiatrie v Hradci Králové – MUDr. I. K. – 24. 3. 2020 a 26. 5. 2020 plyne, že u žalobce se jedná o mentálně retardovaného chlapce se zřejmě nikdy pedagogicky a výchovně neošetřenou dispozicí k ADD, dlouhodobě realizován neurotický osobnostní vývoj, který přinesl již zafixované poškození konceptu sebeúcty, socializace a emoční projev odpovídají infantilnímu sebestřednému narcismu, který sociální kompetence ještě výrazněji snižuje, než by se předpokládalo u lehké mentální retardace. V rodině používá infantilní narcistní strategie a nelze počítat s tím, že by tyto nezralé strategie umožnily úspěš mimo rodinu. Kapacita žalobcových poznávacích a ovládacích schopností zůstane trvale, doživotně podstatně snížena, mentální výkonnost doživotně nepřekročí očekávání max. 12 až 14 letého dítěte. Zůstane trvale závislý na vedení a sociální ochraně druhou osobou, bude nezbytné soudně znalecky přezkoumat míru způsobilosti k právním úkonům. Již nyní je jasné, že žalobce nebude schopen docházet systematicky do zaměstnání, tak, aby ho výdělek uživil. Vzhledem k jeho zvýšené ovlivnitelnosti bude nutné prověřit jeho schopnost operovat s finančními částkami, uzavírat smluvní vztahy obecně a i jeho schopnost porozumět smyslu jednání s institucemi, tak, aby mohl hájit vlastní zájmy. U chlapce se nejedná o prostou lehkou mentální retardaci, ale o neuroticky komplikovaný osobnostní vývoj s trvale narcistními rysy, což činí jeho sociální a pracovní prognózu méně příznivou. Současný stav je možné vysvětlit jako důsledek dlouhodobého přetěžování, kdy jeho ambice a okolní nároky na něho kolidovaly s jeho předpoklady. Chlapec není depresivní, ani nijak jinak akutně duševně chorý, v podstatě však nastala situace, která ho při vrozených přítomných vývojových algoritmech nemohla minout a kterou je nezbytné řešit.
18. Jako další podklad PK podrobněji konstatovala nález psychologického vyšetření Institutu intervenční a manipulativní psychoterapie v Hradci Králové – PhDr. L. B., 11. 5. 2020 – kdy lékař popsal zvýšenou žalobcovu nejistotu, uvolnění při vstupním pohovoru, u testových úkolů se snažil podat co nejlepší výkon, a až nekontrolovatelné očekávání pozitivní zpětné vazby. Když si není jistý, raději odmítá odpověď, bojí se selhání. Z celkového chování lze usuzovat jednak pomalé osobní tempo, zejména ale výrazný rozdíl mezi výkony a kalendářním věkem, verbální výkon na dolní hranici podprůměru, pozitivně syceno pouze relativně dobrou slovní zásobou, názorová složka vykazuje

hodnotu slabomyslnosti. Celkový inteligenční potenciál v rámci dolní hranice slabomyslnosti, orientačně zadaný TIP vykazuje LMR, s ohledem na celkovou problematiku má studium na SOU nepříznivou prognózu. Je schopen „zaučení“ s předpokladem, že činnost bude vykonávat dle požadavků. Osobnost v rámci věkové kategorie nevyzrálá, introvertního zaměření, jako výsledku strachu z posměšků či selhání. Nedostatečná orientace v interpersonálních vztazích, infantilně touží po přetvoření stávajícího stavu, okolí. S ohledem na praktický odstup od reality nenachází řešení, stahuje se tak k vlastnímu já, patrná snivost, život ve fantazii. Podobné závěry pak vyplývají i z psychiatrického vyšetření MUDr. L. Č. ze dne 15. 6. 2021, kdy lékařka uzavřela, že u žalobce je přítomna lehká mentální retardace, ADD, agorafobie, porucha osobnosti s rysy závislými, úzkostnými.

19. Pokud pak posudková komise zařadila nejzávažnější zdravotní postižení do kap. V, pol. 8b) vyhlášky č. 359/2009 Sb., která charakterizuje mentální postižení lehkého stupně (IQ 50 – 69) s narušením adaptivního chování, značně sníženou úrovní sociálních dovedností, kdy je přítomen náhled, zhoršené nebo snížené ovládací a rozpoznávací schopnosti a výkon některých denních aktivit omezen, krajský soud nespátřil v uvedeném zařazení prakticky žádnou vážnější diskrepanci se zněním podkladových nálezů. Soud musel konstatovat, že za takto zjištěného stavu věci předchozí posudková hodnocení nedostála nárokům úplného a vyčerpávajícího, jakož i objektivního posouzení zdravotního stavu žalobce. Současné posouzení dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce posudkovou komisí je naopak odpovídající odborným podkladům, jak uvedeny shora, PK žalobce vyšetřila, byl s ním proveden i kontrolní pohovor. Krajský soud proto neměl o správnosti posudkového závěru posudkové komise žádných pochybností. I Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 12. 12. 2018, čj. 5 Ads 202/2016 připomněl, že výsledné podřazení zdravotního postižení žadatele o invalidní důchod pod určitý stupeň závažnosti v rámci konkrétní položky podle přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., musí být založeno na důkladném a přesvědčivě odůvodněném posouzení všech podstatných parametrů shrnutých v tzv. posudkovém hledisku, které je uvedeno u každé jednotlivé položky.
20. Krajský soud je přesvědčen, že s ohledem na výše uvedené skutečnosti lze konstatovat, že dřívější posouzení zdravotního stavu žalobce a jeho míry poklesu pracovní schopnosti byla nedostatečná a nesprávná, žalobce dosahoval minimálně od května 2020 míry poklesu pracovní schopnosti ve výši 55 %, s ohledem na znění ustanovení § 39 odst. 1 písm. b) ZDP tedy splňoval podmínky invalidity II. stupně. Soud považoval stanovení tohoto posudkového závěru s ohledem na popsání podkladů o provedených vyšetřeních zdravotního stavu žalobce za zcela objektivní a úplné. Za takto zjištěného stavu věci pak nemohlo rozhodnutí žalované o námitkách obstát jako správné a soud proto přistoupil k jeho zrušení, v souladu s ust. § 78 odst. 1 s.ř.s., když žalovaná nezjistila dostatečně a správně stav přezkoumávané věci a vydala rozhodnutí, odporující zákonu. Dle odst. 4 cit. ustanovení soud vrací žalované věc k dalšímu řízení, v němž žalovaná vezme v úvahu výsledky dokazování, provedeného krajským soudem, v souladu s ust. § 78 odst. 6 s.ř.s.

V. Náklady řízení

21. Výrok o náhradě nákladů řízení soud odůvodňuje ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož má na náhradu nákladů řízení nárok účastník, který byl v řízení úspěšný. Tím byl v daném případě žalobce, jehož zástupkyně účtovala náklady právního zastoupení, spočívajícího

ve 3 úkonech právní služby – příprava a převzetí zastoupení, sepsí žaloby a přítomnost u jednání soudu. V souladu s ust. § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bod 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přiznal soud náhradu nákladů právního zastoupení žalobce ve výši 3 900 Kč (3x 1000 Kč a 3x 300 Kč - § 13 odst. 4).

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 23. srpna 2021

JUDr. Jana Kábrtová v. r.
samosoudkyně